

بررسی تطبیقی برنامه درسی رشته مدیریت ورزشی در مقطع کارشناسی ارشد در ایران و دانشگاه‌های منتخب جهان

بینا عرب‌نرمی^۱، فاطمه خلیلیان^۲

۱. استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه دامغان (نویسنده مسئول)

۲. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۸/۲۸

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۲/۱۸

چکیده

برنامه درسی، یکی از مهم‌ترین ارکان مدیریت ورزشی در کشور محسوب می‌شود. در این پژوهش، به بررسی و مقایسه برنامه درسی مقطع کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی در ایران و دانشگاه‌های منتخب پرداخته شده است. روش این پژوهش، توصیفی، تحلیلی و تطبیقی با رویکرد کیفی بود. برنامه‌های درسی رشته (گرایش) مدیریت ورزشی کشور براساس برنامه درسی مصوب دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی از سایت وزارت علوم تحقیقات و فناوری (دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی) دریافت شدند و با برنامه درسی ۱۶ دانشگاه منتخب تطبیق داده شدند و مقایسه شدند. بررسی عناوین درسی دانشگاه‌های منتخب جهان نشان می‌دهد که بیشترین شباهت عناوین درسی با دروس گرایش بازاریابی ورزشی بود و کمترین هم‌پوشانی با گرایش‌های مدیریت اوقات فراغت و مدیریت راهبردی در ورزش بود. برنامه آموزشی مدیریت ورزشی در ایران، دارای بیشترین تنوع در عناوین درس و تنوع در گرایش در زمینه مدیریت ورزشی نسبت به دانشگاه‌های منتخب بود. بیش از ۹۰ درصد از همه عناوین درسی دانشگاه‌های منتخب، به ۲۶ حیطه موضوعی تفکیک شدند که در آموزش مدیریت ورزشی در کشور، به ۲۱ حیطه به تفکیک گرایش پرداخته شده است. دروس مقطع کارشناسی به صورت کلی و جامع تعریف شده‌اند و دروس مختص مدیریت ورزشی در مقایسه با دانشگاه‌های منتخب محدود بودند و برعکس، در مقطع کارشناسی ارشد گرایش‌های تخصصی‌تر و تفکیک‌شده‌تری نسبت به دانشگاه‌های مورد مقایسه وجود داشتند؛ براین اساس، به نظر می‌رسد که دانش‌آموختگان مقطع کارشناسی فاقد مهارت‌های شناختی و تجربی کافی برای انتخاب و ورود به گرایش‌های تخصصی مدیریت ورزشی باشند.

واژگان کلیدی: آموزش مدیریت ورزشی، برنامه درسی، عناوین درسی، مدیریت ورزشی، دانشگاه‌های منتخب.

1. Email: b.arabnarmi@yahoo.com

2. Email: fatemekhalilian@ymail.com

مقدمه

بی‌تردید، برنامه‌های درسی مهم‌ترین و شاید اساسی‌ترین مؤلفه نظام آموزش عالی هستند و لازمه طراحی برنامه‌ها و اقدام‌های آموزشی مؤثر، توجه به برنامه‌ریزی درسی نظام‌دار است (دبیا و اجاری، یمینی دوزی سرخابی، عارفی و فردانش، ۲۰۱۱، ۴۹). برنامه درسی^۱ شامل تمامی تعامل‌های مرتبط با یادگیری برنامه‌ریزی‌شده و هدایت‌شده توسط یک مؤسسه آموزشی است که دانش‌آموزان می‌توانند به صورت فردی یا گروهی از طریق محتوای آموزش، مواد، منابع و فرایندهای ارزیابی به اهداف آموزشی دست یابند (مور^۱، ۲۰۰۶، به نقل از ژانگ، ونگ، سوفیا، چن و هیونگ^۲، ۲۰۱۶، ۸۳). مدیریت ورزشی یک حوزه منحصربه‌فرد مطالعاتی است. آموزش مدیریت ورزشی با کیفیت بالا، گامی مهم در تربیت مدیران ورزشی با کیفیت بالا و به‌ویژه زمانی است که مدیریت ورزش به‌طور فزاینده‌ای جهانی، پیچیده و موردنیاز شده است (هان و شری^۳، ۲۰۱۲، ۲۹). پیرز^۴ (۲۰۱۹) معتقد است که به‌واسطه رشد سریع دوره‌های تحصیلی مدیریت ورزشی و فرصت‌های موجود در ورزش برای دانش‌آموختگان، تقویت شایستگی و توانایی‌های افراد در سمت‌های مدیریتی در صنعت ورزش ضروری است و اساتید رشته مدیریت ورزشی باید به‌صورت مستمر دوره‌های آموزشی را بررسی و نقد کنند تا بتوانند اصلاحات و تغییرات لازم را مطابق با محیط کار فراهم کنند. همچنین، وی در این زمینه به خودارزیابی و انتقاد از برنامه‌های درسی تأکید ویژه‌ای می‌کند. دانشگاه‌ها نمی‌توانند فقط به وظیفه آموزش و پژوهش بسنده کنند. ورود به محیط‌های کارآفرینانه و نوآوری از امور ضروری امروز دانشکده‌های تربیت‌بدنی و ورزش هستند. این موضوع، نه یک انتخاب، بلکه الزام در مسیر نزدیک کردن خروجی دانشکده‌ها با نیازهای محیط‌های ورزشی است (فراهانی، گودرزی، عزیزی کهن و احمدی، ۲۰۰۹، ۲۲۲). تغییر و بهسازی دائمی برنامه‌های درسی دانشگاه‌ها، استقبال از قلمروهای نو و علمی و ایجاد آنها باید به نحوی باشد که پاسخگوی نیازهای جامعه و مؤسسه‌های مرتبط باشد و توانایی تربیت دانش‌آموختگان را داشته باشد و درعین‌حال، از تحولات علمی و فناوری نیز بهره‌شایسته‌ای برده باشند (دبیا و همکاران، ۲۰۱۱، ۶۱). با شناخت مسائل تدریس‌شده و آموخته‌شده، کاربردها و احتمالاً تغییرات لازم را به‌طور روشن‌تری می‌توان تعیین کرد (پیرز، ۲۰۱۹، ۱۷). در دهه‌های اخیر، فضای حرفه‌ای مدیریت ورزش از دانشجویان می‌خواهد که از طریق کسب آموزش باکیفیت و میزان قابل‌توجهی از تجربه قبل از ورود به نیروی کار، خود را برای

-
1. Curriculum
 2. Moore
 3. Zhang, Wang, Sophia, Chen & Huang
 4. Haan & Sherry
 5. Pierce

مطالبات و ملزومات صنعت ورزش آماده کنند (پائولین^۱، ۲۰۱۳، ۲)، اما ویژگی‌های یک برنامه درسی باکیفیت برای رشته مدیریت ورزشی چیست؟ دنیس^۲ (۲۰۰۲) مشخص کرده است که کیفیت کلی برنامه درسی شامل چهار بعد عمده است: محتوای آموزشی، برنامه درسی، روش‌های آموزشی و ارزیابی دوره. دیبا و همکاران (۲۰۱۱) به بررسی دیدگاه‌های عرضه‌شده در عرصه برنامه‌های درسی آموزشی عالی پرداختند و الگوهای ناظر بر برنامه‌ریزی درسی آموزش عالی^۳ و الگوهای ناظر بر بازنگری برنامه‌های درسی آموزش عالی^۴ را تفکیک و تشریح کردند. از مهم‌ترین الگوهای موجود می‌توان به الگوهای برنامه‌ریزی درسی راهبردی اشاره کرد که فعالیت‌های ناظر بر طراحی یا تغییر برنامه‌های درسی را در چهارچوب برنامه‌های راهبردی دانشگاه‌ها و با توجه ویژه به ضرورت و نیازهای این برنامه‌های بلندمدت انجام می‌دهند (وولف^۵، ۲۰۰۷، به نقل از دیبا و همکاران، ۲۰۱۱، ۵۸). گریس، ویون، بودی، رز و ویون^۶ (۲۰۱۲) براساس تجربه دانشجویان درمورد برنامه درسی نشان دادند که آموزش خوب، اهداف واضح/ استانداردها، ارزیابی مناسب و حجم کار مناسب بر سطح رضایت دانشجویان تأثیر می‌گذارند. لی-ژیانگ^۷ (۲۰۱۲) به درک ارزش پژوهش‌ها در برنامه درسی ورزشی و ساختن چهارچوب اساسی بررسی فرهنگ برنامه درسی ورزشی تأکید کرده است. بررسی گسترده‌تر کیفیت آموزش مدیریت ورزش می‌تواند شامل این موارد باشد: ۱- زمینه و ویژگی‌های دانش‌آموزان و مدرسان مدیریت ورزش؛ ۲- طول دوره و ساختار دوره؛ ۳- محتوای دوره و حالت تحویل؛ ۴- ارزیابی دوره و ارزیابی روش‌ها؛ ۵- ماهیت و طول تجربه حرفه‌ای؛ ۶- ماهیت و قدرت مشارکت درمیان سهام‌داران مدیریت ورزشی مختلف (اسکینر و گیلبرت^۸، ۲۰۰۷، ۱۲۵). بولستد و هاپکینز^۹ (۲۰۰۵) برای ایجاد و تقویت رویکرد تفکر انتقادی در تدریس برنامه‌های مدیریت ورزشی ابراز امیدواری کرده‌اند و بر هماهنگی بین تعلیم تفکر انتقادی، برنامه درسی و ارزیابی تأکید کرده‌اند و مشارکت دانشجویان را در فرایند شناختن، پرسیدن، پاسخ‌دادن و بازتاب‌دادن به ویژگی‌های مختلف «انتقادی»، ضروری شمرده‌اند. نخستین بار، در دانشگاه اوهایو در سال ۱۹۶۶، برنامه آموزشی مدیریت ورزشی آغاز شد و در دهه ۱۹۸۰، توسط انجمن مدیریت

-
1. Pauline
 2. Dennis
 3. Curriculum Development in Higher Education
 4. Curriculum Revision
 5. Wolf
 6. Grace, Weaven, Bodey, Ross & Weaven
 7. Li-jiang
 8. Skinner & Gilbert
 9. Bolstad & Hipkins

ورزشی آمریکای شمالی^۱ به‌عنوان یک رشته شناخته شد و توسعه دستورالعمل‌های برنامه‌دستی رشته مدیریت ورزشی، از آن زمان به بعد با رهبری این انجمن انجام شد. براساس گزارش انجمن مدیریت ورزشی آمریکای شمالی، ۱۶۶ دانشگاه/کالج در ایالات متحده آمریکا آموزش مدیریت ورزش را در سال ۲۰۰۳ ارائه دادند (جونز^۱، بروکس و مک، ۲۰۰۸). در سال ۲۰۱۵، این تعداد به ۴۷۳ برابر (سه‌برابر) افزایش یافت. در مقیاس جهانی، آموزش مدیریت ورزش نیز رشد می‌کند؛ بدین‌مفهوم که تعداد برنامه بین‌المللی مدیریت ورزشی که توسط انجمن مدیریت ورزشی آمریکای شمالی مشخص شده است، در سال ۲۰۱۵ به ۷۹ برنامه افزایش یافته است که تقریباً دو برابر تعداد برنامه در سال ۲۰۰۳ است. هان و شری (۲۰۱۲) معتقدند که بین‌المللی کردن به‌عنوان یک عنصر برنامه‌دستی، برای مدیریت ورزش دارای اهمیت است و دانش‌آموختگان را قادر می‌کند تا در عرصه جهانی صنعت ورزش کار کنند. همچنین، آن‌ها تأکید کرده‌اند که دانشگاهیان مدیریت ورزش باید به چگونگی بین‌المللی شدن برنامه‌دستی توجه کنند. علاوه‌براین، برخی از برنامه‌های بین‌المللی در فهرست و آمار انجمن مدیریت ورزشی آمریکای شمالی وجود ندارند؛ به‌عنوان مثال، بیش از ۲۰ مؤسسه آموزشی در سال ۲۰۱۵ در چین رشته و گرایش مدیریت ورزشی را ارائه داده‌اند، اما تنها یک دانشگاه این فهرست قرار دارد (ژانگ و همکاران، ۲۰۱۶، ۸۳). این اعداد تأیید می‌کنند که رشد آموزش مدیریت ورزشی قابل توجه است و زمینه نسبتاً تازه‌ای وجود دارد که به انجام دادن پژوهش‌های گسترده درباره کیفیت آموزشی، برنامه‌دستی، مطالعات مقایسه‌ای، تجارب دانشجویان و غیره نیاز دارد. در ایران، برنامه‌ریزی درسی آموزش عالی ساختاری متمرکز دارد و برنامه‌ریزی درسی برای کل دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی، به‌وسیله شورای عالی برنامه‌ریزی درسی انجام می‌شود و دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی به‌صورت جداگانه و منفرد حق برنامه‌ریزی درسی و تصمیم‌گیری در این زمینه را ندارند. دخالت یا مشارکت ناچیز اعضای هیئت‌علمی در این فعالیت، از طریق شرکت در کمیسیون‌ها (پاسخ به فراخوان نظرسنجی) یا گروه‌های برنامه‌ریزی درسی است (فتحی و مؤمنی، ۲۰۰۹، ۱۳۳). بررسی پیشینه پژوهش نشان می‌دهد که تاکنون در کشور پژوهشی در حوزه مدیریت ورزشی و محتوای آموزشی انجام نشده است و از «آموزش پژوهشی» به‌عنوان یک جریان نوپدید در همه رشته‌ها، در آموزش مدیریت ورزش غفلت شده است. از آنجایی که بدون انجام‌دادن پژوهش نمی‌توان به توسعه حرفه‌ای آموزش در مدیریت ورزشی دست یافت، در این نوشتار تلاش می‌شود پژوهشی کیفی و مقدماتی در زمینه مقایسه برنامه آموزشی رشته مدیریت ورزشی در ایران (دانشگاه‌های دولتی) ایران و دانشگاه‌های منتخب انجام شود و عناوین

1. North American Society for Sport Management

1. Jones, Brooks & Mak

درسی بررسی و تطبیق داده شوند؛ بنابراین، مطالعه حاضر با هدف شناسایی برنامه درسی رشته مدیریت ورزشی در ایران و مقایسه با دانشگاه‌های منتخب جهان انجام می‌شود. از ضرورت‌های چنین موضوعی، انجام‌نشدن مطالعات رسمی در زمینه برنامه درسی رشته مدیریت ورزشی است. آشنایی با برنامه ارائه شده در دانشگاه‌های جهان نیز از نتایج این پژوهش است و امید است که با آشکارکردن وضعیت حاضر از طریق این پژوهش، سکویی برای گفت‌وگوهای آینده و مطالعات آینده در این حوزه فراهم شود؛ بنابراین، سؤال پژوهش حاضر این است که برنامه درسی فعلی دروس مقطع کارشناسی‌ارشد رشته مدیریت ورزشی تا چه میزان با برنامه درسی دانشگاه‌های دیگر جهان در این مقطع مطابقت دارد؟ و شباهت‌ها و تفاوت‌های برنامه درسی مقطع کارشناسی‌ارشد رشته مدیریت ورزشی در دانشگاه‌های ایران و دانشگاه‌های منتخب جهان کدام‌اند؟

روش‌شناسی پژوهش

در این پژوهش، به بررسی و مقایسه برنامه درسی رشته مدیریت ورزشی در مقطع کارشناسی‌ارشد^۱ در ایران و دانشگاه‌های منتخب پرداخته می‌شود. روش این پژوهش، توصیفی، تحلیلی و تطبیقی با رویکرد کیفی است و از نظر هدف، در محدوده پژوهش‌های کاربردی قرار دارد. برنامه‌های درسی رشته (گرایش) مدیریت ورزشی کشور براساس برنامه درسی مصوب دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی، از سایت وزارت علوم تحقیقات و فناوری (دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی) دریافت شدند. برای دسترسی به برنامه درسی مقطع کارشناسی‌ارشد در جهان به صورت هدفمند به سایت رسمی دانشگاه‌های متعددی مراجعه شد و در نهایت، به دانشگاه‌هایی توجه شد که برنامه درسی و رتبه جهانی آن‌ها مشخص باشند و انتخاب نهایی آن دانشگاه، با مشورت اساتید مدیریت ورزشی و در سطوح مختلف انجام شد. در نهایت، برنامه درسی ۱۶ دانشگاه با موفقیت دریافت شد که برنامه درسی ۱۱ دانشگاه موردتأیید انجمن مدیریت ورزشی امریکای شمالی بود.

نتایج

در جدول شماره یک، رتبه‌بندی دانشگاه‌های مورد مطالعه که برنامه درسی مقطع کارشناسی‌ارشد مدیریت ورزشی آن‌ها مقایسه و تحلیل شده‌اند، نشان داده شده است.

۱. تعریف و اساس رشته مدیریت ورزشی در داخل کشور از مقطع کارشناسی‌ارشد آغاز می‌شود؛ بنابراین، برای مطالعه و مقایسه، این مقطع در نظر گرفته شده است.

جدول ۱- رتبه‌بندی دانشگاه‌های مورد مطالعه

رتبه‌بندی براساس webometric (۲۰۱۸)	عنوان دانشگاه	کشور	ردیف
۳۲	University of Florida	ایالات متحده (فلوریدا)	۱
۱۳۸	University of Kansas	ایالات متحده (کانزاس)	۲
۱۲۵	Georgetown University	ایالات متحده (واشنگتن)	۳
۲۴۰	Northeastern University	ایالات متحده (ماساچوست)	۴
۱۷۰	Washington State University	ایالات متحده (واشنگتن)	۵
۲۴۸۲	University of Southern Indiana	ایالات متحده (ایندیانا)	۶
۵۴۳	OHIO University	ایالات متحده (اوهاو)	۷
۸۲۰	The University of Southern Mississippi	ایالات متحده (می‌سی‌سی‌پی)	۸
۵۱۸۲	Manchester University	انگلستان	۹
۳۵۵۶	Bucks New University	انگلستان	۱۰
۱۱۳۹	Leeds Beckett University	انگلستان	۱۱
۱۵۲۹	Adelphi University	ایالات متحده (نیویورک)	۱۲
۲۱۷	Virginia Commonwealth University	ایالات متحده (ویرجینیا)	۱۳
۱۵۴۱	Gonzaca University	ایالات متحده (واشنگتن)	۱۴
۵۲۴۰	Fresno Pacific University	ایالات متحده (کالیفرنیا)	۱۵
۱۷۴۹	Ondokuz Mayıs	ترکیه	۱۶

سرفصل برنامه‌های درسی مقطع کارشناسی‌ارشد مدیریت ورزشی، در سال‌های ۱۳۸۲، ۱۳۸۴ و ۱۳۹۰ تغییراتی یافته است. جدول شماره دو، سیر تغییر عنوان رشته و گرایش مقطع کارشناسی‌ارشد مدیریت ورزشی را نشان می‌دهد.

جدول ۲- سیر تغییر عنوان رشته و گرایش مقطع کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی در ۳۰ سال گذشته

بازه زمانی	عنوان رشته، عنوان گرایش
۱۳۸۲-۱۳۶۸	رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی (بدون گرایش)
۱۳۸۴-۱۳۸۲	رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، گرایش مدیریت ورزشی
۱۳۹۰-۱۳۸۴	رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، گرایش مدیریت ورزش قهرمانی، گرایش مدیریت ورزش همگانی
۱۳۹۰ تا کنون	رشته مدیریت ورزشی، گرایش مدیریت بازاریابی در ورزش، گرایش مدیریت اماکن و تأسیسات ورزشی، گرایش مدیریت اوقات فراغت و ورزش های تفریحی، گرایش مدیریت راهبردی در سازمان های ورزشی، گرایش مدیریت رسانه های ورزشی، گرایش مدیریت رویدادهای ورزشی

همچنین، در جدول شماره سه، سیر تغییر برنامه درسی مقطع کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی نشان داده شده است.

در این جدول، به دلیل تعدد عناوین درسی، دروس پایه و انتخابی درج نشده اند، اما در تقسیم بندی موضوعی، دروس انتخابی و پایه در نظر گرفته شده اند. توانایی های عمومی دانش آموختگان مقاطع کارشناسی ارشد گرایش های رشته مدیریت ورزشی به شرح زیر است:

- تدریس دروس مدیریت ورزشی در دوره های کاردانی و کارشناسی رشته های مختلف تربیت بدنی و علوم ورزشی
- تدریس در کارگاه های آموزشی ویژه مدیران سازمان های ورزشی دولتی و خصوصی
- اداره امور کانون ها و باشگاه های ورزشی
- اداره امور و کارشناسی اماکن ورزشی

جدول ۳- سیر تغییر برنامه درسی مقطع کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی در کشور طی ۳۰ سال گذشته

دوره	عناوین درسی
۱۳۶۸-۱۳۸۲	<ul style="list-style-type: none"> • مدیریت و برنامه‌ریزی در تربیت‌بدنی • فلسفه تربیت‌بدنی
۱۳۸۲-۱۳۸۴	<ul style="list-style-type: none"> • اصول و مبانی مدیریت در سازمان‌های ورزشی • مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی • مدیریت رفتار سازمانی در ورزش • مدیریت اداری و مالی
۱۳۸۴-۱۳۹۰	<p>گرایش مدیریت ورزش قهرمانی</p> <ul style="list-style-type: none"> • مدیریت نیروی انسانی و کاربرد آن در ورزش قهرمانی • اصول و مبانی مدیریت • برنامه‌ریزی و مدیریت ورزش قهرمانی • مدیریت منابع مالی در ورزش قهرمانی • مبانی آمادگی جسمانی و علم تمرین در ورزش قهرمانی • مدیریت سیستم‌های اطلاعات در ورزش قهرمانی • جنبه‌های حقوقی ورزش قهرمانی • پیشگیری و صدمات و آسیب‌های ورزشی • سمینار در ورزش قهرمانی • پایان‌نامه <p>گرایش مدیریت ورزش همگانی</p> <ul style="list-style-type: none"> • بازی‌های سنتی، بومی و محلی • مبانی آمادگی جسمانی در ورزش همگانی • اوقات فراغت و تفریحات سالم • مطالعه تطبیقی ورزش همگانی • برنامه‌ریزی توسعه ورزش همگانی • سمینار در ورزش همگانی • مدیریت اماکن و تأسیسات ورزش همگانی • مدیریت نیروی انسانی در ورزش • کارورزی در ورزش همگانی • سیر تحولات ورزش همگانی در کشورهای جهان • پایان‌نامه
۱۳۹۰ تا کنون	<p>گرایش مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی</p> <ul style="list-style-type: none"> • مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی • مدیریت منابع انسانی در اوقات فراغت • مدیریت اردوها و رویدادهای همگانی و تفریحی • گردشگری ورزشی • نظریه‌ها و مبانی اوقات فراغت • جامعه‌شناسی اوقات فراغت <p>گرایش مدیریت بازاریابی ورزشی</p> <ul style="list-style-type: none"> • اصول و مبانی بازاریابی ورزشی • برنامه‌ریزی راهبردی در بازاریابی ورزشی • مدیریت بازاریابی جهانی • سمینار در بازاریابی ورزشی • نظریه‌های سازمان و مدیریت • مدیریت نشان (برند) و بلیت‌فروشی در سازمان‌های ورزشی

ادامه جدول ۳- سیر تغییر برنامه درسی مقطع کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی در کشور طی ۳۰ سال گذشته

دوره	عناوین درسی
۱۳۹۰ تا کنون	<p>گرایش مدیریت رسانه‌های ورزشی</p> <ul style="list-style-type: none"> • حقوق ورزشی و حقوق رسانه • آیین نگارش زبان فارسی • نظریه‌ها و مبانی ارتباط جمعی • جامعه‌شناسی رسانه و تبلیغات ورزشی • خبرنگاری و روزنامه‌نگاری ورزشی • ارتباط‌شناسی • نظریه‌های سازمان و مدیریت <p>گرایش مدیریت اماکن و تأسیسات ورزشی</p> <ul style="list-style-type: none"> • مدیریت طراحی و نگهداری اماکن و تجهیزات ورزشی • مدیریت روابط عمومی و بین‌الملل در ورزش • مدیریت توسعه، تجهیز و نگهداری اردوگاه‌ها و اماکن ورزشی تفریحی • مدیریت ایمنی در اماکن ورزشی • مدیریت امنیت در اماکن ورزشی
	<p>گرایش مدیریت راهبردی در سازمان‌های ورزشی</p> <ul style="list-style-type: none"> • مدیریت عملکرد در سازمان‌های ورزشی • سمینار در مدیریت راهبردی ورزش • برنامه‌ریزی راهبردی • نظارت و ارزشیابی در سازمان‌های ورزشی • مدیریت بازاریابی در ورزش • مدیریت اداری و مالی در ورزش • نظریه‌های سازمان و مدیریت <p>گرایش مدیریت رویدادهای ورزشی</p> <ul style="list-style-type: none"> • مدیریت راهبردی رویدادهای بزرگ ورزشی • مدیریت روابط عمومی و بین‌الملل در ورزش • مدیریت امنیت و ایمنی در مسابقات ورزشی • آشنایی با سازمان‌های بین‌المللی در ورزش • مدیریت بازاریابی در رویدادهای ورزشی • سمینار در مدیریت رویدادهای ورزشی

همچنین، در جدول شماره چهار، توانایی‌های تخصصی هریک از گرایش‌های مدیریت ورزشی به تفکیک بیان شده‌اند.

جدول ۴- توانمندی تخصصی موردانتظار برای هریک از گرایش‌های مقطع کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی در ایران

بازه زمانی	نقش و توانمندی‌ها
۱۳۶۸-۱۳۸۲	<ul style="list-style-type: none"> • تدریس دروس تخصصی تربیت‌بدنی در مقطع کاردانی • تدریس دروس تربیت‌بدنی و ورزش عمومی دانشجویان دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی • برنامه‌ریزی و مدیریت آموزشی در تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش تربیت‌بدنی • تدریس دروس نظری و عملی اختصاصی ورزش در دوره‌های تربیت مربی ورزش • برنامه‌ریزی و مدیریت در تربیت‌بدنی سازمان‌های ورزشی کشور نهاد‌های انقلابی و بخش خصوصی • انجام پژوهش در مسائل تربیت‌بدنی و ورزش در مراکز تحقیقاتی و دانشگاه‌ها • تدریس در موسسات آموزش عالی برای تربیت متخصصان و معلمان تربیت‌بدنی در سطح کارشناسی

ادامه جدول ۴- توانمندی تخصصی موردانتظار برای هریک از گرایش‌های مقطع کارشناسی ارشد مدیریت

ورزشی در ایران

بازه زمانی	نقش و توانمندی‌ها
۱۳۸۲- ۱۳۸۴	<ul style="list-style-type: none"> • تدریس دروس مدیریت ورزشی در مقاطع کاردانی و کارشناسی تربیت‌بدنی • تدریس در کارگاه‌های آموزشی ویژه مدیران سازمان‌های ورزشی • اداره امور و کارشناسی سازمان‌های ورزشی دولتی و خصوصی کشور • اداره امور و کارشناسی فدراسیون‌ها، هیئت‌ها و انجمن‌های ورزشی کشور • اداره امور و کارشناسی کانون‌ها و باشگاه‌های ورزشی • سرپرستی تیم‌ها و کاروان‌های ورزشی • اداره امور و کارشناسی اماکن ورزشی و ورزشگاه‌های کشور
۱۳۸۴- ۱۳۹۰	<p>گرایش مدیریت ورزش قهرمانی</p> <ul style="list-style-type: none"> • برنامه‌ریزی برای توسعه ورزش قهرمانی کشور • برنامه‌ریزی برای اجرای مسابقات و رقابت‌های ورزشی در همه سطوح و در نهادهای مختلف • برنامه‌ریزی و اداره اردوهای مختلف ورزشی • مدیریت اماکن و تجهیزات ورزشی • آشنایی با چگونگی تولید اطلاعات و استفاده از آن‌ها در تصمیم‌گیری • آشنایی با مدیریت نیروی انسانی زیرپوشش • آشنایی با سازمان‌ها و نهادهای ورزش‌های قهرمانی جهانی و داخلی • آشنایی با مدیریت بحران و حقوقی در ورزش قهرمانی • آشنایی با مدیریت پیشگیری از آسیب‌های ورزشی و تغذیه ورزشکاران • مدیریت امور مالی و بازاریابی در ورزش قهرمانی • آشنایی با روش‌های تحقیق و پژوهش در ورزش قهرمانی <p>گرایش مدیریت ورزش همگانی</p> <ul style="list-style-type: none"> • تدریس دروس مدیریت ورزشی در مقاطع کاردانی و کارشناسی تربیت‌بدنی • تدریس در کارگاه‌های آموزشی ویژه ورزش همگانی • اداره امور و کارشناسی اماکن و برنامه‌های ورزش همگانی دولتی و خصوصی کشور • اداره امور و کارشناسی فدراسیون‌ها، هیئت‌ها و انجمن‌های ورزش همگانی • اداره امور و کارشناسی کانون‌ها و باشگاه‌های ورزشی • اداره امور و کارشناسی اماکن ورزشی و ورزشگاه‌های همگانی کشور

ادامه جدول ۴- توانمندی تخصصی موردانتظار برای هریک از گرایش‌های مقطع کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی در ایران

نقش و توانمندی‌ها	بازه زمانی
<p>گرایش مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی</p> <ul style="list-style-type: none"> انجام خدمات مشاوره‌ای به مراکز ورزشی و تفریح‌های سالم توانایی اجرا و هدایت برنامه‌های اوقات فراغت و تفریح‌های سالم ورزشی توانایی مدیریت پارک‌های تفریحی و مراکز ورزشی متعلق به شهرداری‌ها توانایی تدریس در کارگاه‌های آموزشی اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی توانایی کارشناسی و مدیریت در فدراسیون ورزش‌های همگانی 	۱۳۹۰ تا کنون
<p>گرایش مدیریت بازاریابی</p> <ul style="list-style-type: none"> انجام خدمات مشاوره‌ای در مؤسسه‌ها و شرکت‌های بازاریابی ورزشی توانایی برنامه‌ریزی در زمینه بازاریابی رویدادهای بزرگ ورزشی توانایی مدیریت مؤسسه‌ها و شرکت‌های بازاریابی ورزشی انجام خدمات بازاریابی ورزشی در باشگاه‌های لیگ‌های برتر 	
<p>گرایش مدیریت راهبردی در سازمان‌های ورزشی</p> <ul style="list-style-type: none"> توانایی انجام مسئولیت‌های دبیر، نایب‌رئیس و هریک از اعضای هیئت‌رئیس فدراسیون‌های ورزشی ریاست در همه هیئت‌های ورزشی استان‌های کشور عضو هیئت‌مدیره و مدیریت باشگاه‌های ورزشی کشور انجام خدمات مشاوره‌ای در باشگاه‌ها و سازمان‌های ورزشی برگزار کارگاه‌های آموزشی برای سازمان‌های ورزشی عضویت در شوراهای راهبردی طرح‌های جامع ورزشی 	
<p>گرایش مدیریت رسانه‌های ورزشی</p> <ul style="list-style-type: none"> توانایی عضویت در هیئت تحریریه رسانه‌های ورزشی انجام امور کارشناسی و تحلیل موضوع‌های ورزشی - فرهنگی توانایی انجام مسئولیت‌ها و وظایف مدیر مسئول و سردبیری رسانه‌های ورزشی انجام خدمات مشاوره‌ای در زمینه مطبوعات و رسانه‌ها برای مدیران ورزشی توانایی پذیرش مسئولیت مدیریت روابط عمومی و بین‌الملل سازمان‌های ورزشی توانایی تدریس در کارگاه‌های آموزشی در زمینه رسانه‌های ورزشی 	

ادامه جدول ۴- توانمندی تخصصی موردانتظار برای هریک از گرایش‌های مقطع کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی در ایران

بازه زمانی	نقش و توانمندی‌ها
۱۳۹۰ تا کنون	<p>گرایش مدیریت اماکن و تأسیسات ورزشی</p> <ul style="list-style-type: none"> • توانایی برنامه‌ریزی برای احداث، بازسازی و نگهداری از اماکن و تأسیسات ورزشی • برگزاری کارگاه‌های آموزشی اماکن و تأسیسات ورزشی • توانایی مدیریت اماکن و ورزشگاه‌های باشگاه‌های ورزشی • توانایی مدیریت در همه اماکن و تأسیسات ورزشی متعلق به سازمان تربیت‌بدنی و اداره‌های کل تربیت‌بدنی • توانایی ارائه مشاوره به مدیران مجموعه‌های ورزشی
	<p>گرایش مدیریت رویدادهای ورزشی</p> <ul style="list-style-type: none"> • توانایی مدیریت و برگزاری رویدادها و مسابقه‌های ورزشی داخلی • انجام خدمات مشاوره‌ای در زمینه‌های گوناگون برگزاری رویدادهای ورزشی • توانایی انجام مسئولیت بخش‌های مختلف رویدادهای بین‌المللی ورزشی در داخل کشور • برگزاری کارگاه‌های آموزشی در زمینه رویدادهای ورزشی

در جدول شماره پنج، عناوین دروس در ایران و دانشگاه‌های منتخب نشان داده شده‌اند.

ادامه جدول ۵- عناوین درسی مدیریت ورزشی در ایران و دانشگاه‌های مورد مطالعه به صورت

موضوعی	عناوین دروس	حیطه
ارتباطات	<p>مدیریت ورزشی بین‌المللی، مدیریت راهبردی بین‌المللی، روابط عمومی، ورزش و روابط عمومی، مدیریت روابط عمومی و بین‌الملل در ورزش</p>	
رویدادهای ورزشی	<p>برنامه‌ریزی رویدادهای ورزشی و مدیریت تسهیلات، مدیریت رویداد، نظریه و کاربرد در مدیریت رویدادهای ورزشی، تسهیلات ورزشی و مدیریت رویداد، مدیریت رویدادهای ورزشی، استادیوم پایدار و مدیریت رویداد، عرصه ورزش و مدیریت رویداد، مدیریت عملیاتی رویدادهای ورزشی، برنامه‌های ورزشی، سازمان‌دهی و مدیریت برنامه‌های ورزشی-جوانان، توسعه رویدادهای ورزشی و سرگرمی، رویدادهای ورزشی، اثرات، مسائل و سیاست</p>	
اوقات فراغت	<p>امکانات مدیریت اوقات فراغت، تفریح و مدیریت ورزشی، گردشگری ورزشی، اوقات فراغت و محیط‌زیست، مدیریت اماکن تفریحی و فراغتی، مدیریت اردوهای تفریحی</p>	
اماکن و تسهیلات	<p>مدیریت تسهیلات در ورزش و ورزشکاران، طراحی و نگهداری اماکن ورزشی، نظارت بر اماکن ورزشی، مدیریت توسعه، تجهیز و نگهداری اماکن ورزشی، آشنایی با مجموعه‌ها و استادیوم‌های بزرگ ملی و بین‌المللی، امنیت اماکن ورزشی، امنیت اماکن ورزشی، امکانات ورزشی</p>	
راهبردی	<p>برنامه‌ریزی راهبردی، راهبرد در یک زمینه ورزشی، مدیریت راهبردی و مالی برای سازمان‌های رویداد</p>	

بحث و نتیجه‌گیری

مدیریت ورزش، دربرگیرنده حوزه اجتماعی وسیعی است. مشاغل زیادی در ارتباط با این رشته تحصیلی وجود دارند و تربیت نیروهای متخصص، توانمند و به‌روز در این زمینه به توسعه ورزش کشور خواهد انجامید. تلاش‌های زیادی برای تعریف «مدیریت ورزش» به‌عنوان یک رشته، انجام می‌شوند، اما هان و شری (۲۰۱۲) معتقدند که برنامه درسی مدیریت ورزشی، یک برنامه چندرشته‌ای است که جنبه‌های مدیریت، جامعه‌شناسی، اقتصاد و بازاریابی را پوشش می‌دهد. تطبیق عناوین دروس در دانشگاه‌های منتخب نشان می‌دهد برنامه درسی مدیریت ورزشی بسیار متنوع است و عناوین درسی بسیار گسترده و متفاوتی در این رشته تحصیلی توسط برنامه‌های مختلف آموزشی در مقطع کارشناسی‌ارشد، استفاده شده‌اند. این گستردگی به دلیل تنوع در رویکردهای مختلف به مدیریت ورزشی است که براساس جایگاه مدیریت در آن ایالت و آن کشور مطرح می‌شود. هریک از رویکردهای توسعه‌ای و اقتصادی در آموزش مدیریت ورزشی، گویای نیاز به پرورش متخصصان مدیریت ورزشی در آن زمینه هستند؛ به‌عنوان مثال، نورث ایسترن، مقطع کارشناسی‌ارشد مدیریت ورزشی را با رویکرد رهبری در ورزش ارائه می‌کند و عناوینی از جمله «توسعه قابلیت رهبری»، «رهبری اخلاقی» و «رهبری سازمان ورزشی» را از ملزوم‌های ورود به این دوره می‌شمارد. دانشگاه جرج‌تاون مدیریت ورزشی را با رویکرد مدیریت صنعت ورزش ارائه می‌دهد. در ایران نیز هریک از گرایش‌های مدیریت ورزشی، ۱۴ واحد تخصصی مرتبط با هریک از شش زمینه موردنظر ارائه می‌دهند که با گرایش‌های دیگر تاحدودی هم‌پوشانی دارند؛ به‌عنوان مثال، گرایش بازاریابی شامل عناوین درسی از جمله «مدیریت بازاریابی جهانی»، «مدیریت نشان و بلیت‌فروشی در سازمان‌های ورزشی»، «اصول و مبانی بازاریابی» و «نقش حمایت‌کنندگان و شرکا در بازاریابی ورزش» و عناوین تخصصی اختیاری در موضوع بازاریابی است. در مجموع، این رویکردها و گرایش‌ها تنوع بسیاری را در عناوین درسی مدیریت ورزشی در کشور ایجاد کرده‌اند و تطبیق عناوین درسی را با سایر دانشگاه‌ها که مقطع کارشناسی‌ارشد مدیریت ورزشی را به‌عنوان یک رشته و بدون گرایش ارائه می‌دهند، مشکل می‌کنند. همچنین، این رویکردها و گرایش‌ها موجب مطرح‌شدن سؤال‌هایی می‌شوند؛ به‌عنوان مثال همان‌طور که در جدول شماره سه ملاحظه می‌شود، در گرایش مدیریت راهبردی در ورزش فقط دو درس مرتبط با موضوعات مدیریت راهبردی وجود دارند: «برنامه‌ریزی راهبردی» و «سمینار در مدیریت راهبردی» که در کنار دروسی همچون مدیریت عملکرد، مدیریت کیفیت و مدیریت مالی و اداری ارائه می‌شوند. حال، سؤال این است که آیا این عناوین برای پرورش نیروی متخصص در مدیریت راهبردی ورزش کفایت می‌کنند؟ لازم است درمورد ضرورت تفکیک و ایجاد این گرایش در مقطع کارشناسی‌ارشد و ارائه عناوین درسی براساس

نیازها و توانمندی‌های موردانتظار از دانش‌آموختگان این گرایش، بحث و بررسی بیشتری انجام شود. براساس تحلیل عناوین درسی ارائه‌شده در دانشگاه‌های مورد مطالعه، چنین استنباط می‌شود که بیشترین هم‌پوشانی عناوین درسی با گرایش بازاریابی ورزشی در ایران است. در بیشتر برنامه‌های درسی بررسی‌شده، حداقل دو عنوان درس مرتبط با بازاریابی ورزشی و موضوع‌های مرتبط با آن وجود دارند. پس از آن، این هم‌پوشانی در گرایش‌های مدیریت رویداد و مدیریت رسانه‌های ورزشی مشاهده می‌شود. این درحالی است که در دانشگاه‌های منتخب، عناوین انگشت‌شماری در مدیریت اماکن و تأسیسات ورزشی، مدیریت اوقات فراغت و به‌ویژه مدیریت راهبردی وجود دارند. از نکات قابل‌بحث این است که در ایران، گرایش (یا رشته) مدیریت ورزشی در مقطع کارشناسی وجود ندارد و دانشجویان علاقه‌مند به مدیریت ورزشی، تحصیل در این گرایش را از مقطع کارشناسی‌ارشد آغاز می‌کنند و برای کسب دانش پایه، دروس متنوع مدیریت را در ترم‌های اول مقطع کارشناسی‌ارشد می‌گذرانند؛ بنابراین، باید در یک فرصت چهارترمی، دانش کلی از مدیریت و مدیریت ورزش کسب کنند و در گرایش تخصصی انتخاب‌شده (یکی از شش گرایش) نیز سمینار و پروژه پژوهشی را ارائه کنند؛ بنابراین، امکان کسب شایستگی لازم براساس توانمندی‌های معرفی‌شده در این بازه زمانی، برای هریک از دوره‌ها قابل‌نقد و بحث است. این مسئله ارائه یک برنامه کامل آموزش مدیریت ورزشی را در کشور با مشکل مواجه می‌کند؛ برای مثال، این سؤال مطرح می‌شود که آیا گذراندن هفت عنوان درس تخصصی و سه عنوان درس اختیاری به‌همراه پایان‌نامه، به کسب توانمندی‌های تعریف‌شده در آن گرایش می‌انجامد؟ در این زمینه، انجام پژوهشی با موضوع هم‌خوانی عناوین و محتوای دروس ارائه‌شده مدیریت ورزشی با توانمندی‌های موردانتظار برای هریک از گرایش‌های مدیریت ورزشی، از دیدگاه اساتید، نخبگان و دانشجویان ورزشی و ورزشی پیشنهاد می‌شود.

تطبیق عناوین درسی نشان می‌دهد که برنامه آموزشی مدیریت ورزشی دارای بیشترین تنوع در عناوین درس و بیشترین تنوع در گرایش در زمینه مدیریت ورزشی نسبت به دانشگاه‌های منتخب است. تعداد عنوان مدیریت ورزشی حدود ۶۰ عنوان (در شش گرایش) است که دارای تنوع بیشتری نسبت به هریک از دانشگاه‌های منتخب است. در دانشگاه‌های منتخب مورد بررسی، گرایش‌های مدیریت ورزشی نظیر گرایش مدیریت رسانه، مدیریت اوقات فراغت و مدیریت راهبردی در ورزش وجود ندارند. در برخی دانشگاه‌ها، گرایش‌هایی نظیر مدیریت رسانه‌های ورزشی، به‌صورت رشته مستقل و برپایه مقطع کارشناسی رشته رسانه و سایر رشته‌های تخصصی ارائه می‌شوند. اکنون این سؤال مطرح می‌شود که دانشجویان مقطع کارشناسی کدام رشته آمادگی ورود به مقاطع کارشناسی‌ارشد مدیریت رسانه‌های ورزشی (و نیز گرایش‌های دیگر) را دارند؟ دانش‌آموختگان رشته

علوم ورزشی یا دانش‌آموختگان مقطع کارشناسی رشته رسانه؟ مطرح کردن این سؤال، بسیار پیچیده و چالش‌برانگیز است؛ زیرا، دانش‌آموختگان رشته علوم ورزشی، در زمینه‌های تجربی و شناخت محیط ورزش و دانش‌آموختگان رشته رسانه، در زمینه‌های نظریه و شناخت محیط رسانه شایستگی دارند. در اینجا، وجود مقطع آموزشی کارشناسی بین‌رشته‌ای می‌تواند به‌عنوان راه‌حل مطرح شود. در این زمینه، همفری و مکسکی (۲۰۰۷) پژوهشی با عنوان «نقش اقتصاد ورزش در برنامه درسی مدیریت ورزشی» انجام دادند. آن‌ها براساس نظرسنجی از برنامه‌های مدیریت ورزشی ایالات متحده و برنامه‌های درسی خود نشان دادند که با وجود ورود «اقتصاد در ورزش» در دستورالعمل‌های برنامه درسی مدیریت ورزشی و پذیرش آن به‌طور گسترده، آموزش اقتصاد، در برنامه‌های مدیریت ورزشی به‌طور گسترده موردنیاز نیست. آن‌ها ادعا کردند که با توسعه صنعت ورزش برنامه‌های مدیریت ورزشی به‌تازگی فرصت پرکردن موقعیت‌های خالی مرتبط با حوزه ورزش را به‌دست آورده‌اند اما احتمالاً دانش‌آموختگان جدید دکترای مدیریت ورزش، آمادگی انجام پژوهش‌های کافی در این زمینه را ندارند؛ درحالی‌که در رشته اقتصاد، افراد زیادی از مقطع دکتری دانش‌آموخته می‌شوند و می‌توانند در پر کردن این خلا پژوهشی تاثیرگذارتر باشند. اقتصاد ورزشی یک زمینه درحال‌رشد است؛ بنابراین، ممکن است در آینده با برنامه‌ریزی لازم، در برنامه درسی مدیریت ورزشی نقش مهمی را ایفا کند.

در دانشگاه‌های دولتی ایران، آموزش مدیریت ورزشی به‌صورت متمرکز است و آموزش متمرکز مدیریت ورزشی مزایا و معایبی دارد. از جمله مزایای آن، امکان نظارت بر برنامه‌های درسی مدیریت ورزشی است و از مهم‌ترین معایب آن، ناتوانی در تغییر و تطبیق با تحولات به‌روز مدیریت ورزش در سطح جهان است. درواقع، تغییر برنامه درسی فرایندی زمان‌بر است و به مصوبات لازم نیاز دارد. همچنین، امکان مشارکت و ارائه نظرها در آن محدود است. در این راستا، فراهانی و همکاران (۲۰۰۹) به بررسی نظرهای دانشجویان تربیت‌بدنی و کارفرمایان ورزشی در زمینه سرفصل و محتوای دروس تربیت‌بدنی پرداختند و بر انطباق سرفصل و محتوای دروس با نیازهای جامعه تأکید کردند. سبحانی‌نژاد، رهنما و شاه‌حسینی (۲۰۱۱) چالش‌های تحقق نظام مصوب برنامه‌ریزی درسی غیرمتمرکز دانشگاهی را بررسی کردند. آن‌ها چالش‌هایی نظیر نبود ساختار تشکیلاتی متناسب دانشگاهی، نهادینه‌نشدن فرهنگ برنامه‌ریزی درسی استادمحور و نبود توانمندی تخصصی برنامه‌ریزی درسی اعضای هیئت‌علمی را شناسایی کردند. فتحی و مؤمنی (۲۰۰۹) نیز به این نتیجه رسیدند که نامتمرکز شدن فرایند برنامه‌ریزی درسی از بسیاری جهات مطلوب است، ولی پیامدهای منفی دارد. در بررسی کلی ماهیت عناوین درسی، ناهمسو با یافته‌های هان و شری (۲۰۱۲)، سوگیری مشخصی بین عناوین متمرکز بر بخش عمومی و نقش‌های داوطلبانه در دانشگاه‌های اروپا

و برعکس، ارائه عناوین تجاری و حامیان مالی در ایالات متحده استنباط نشد. پیشنهاد می‌شود برای پاسخ به این سؤال که در آموزش، کدامیک از حوزه‌های عمومی و اجتماعی یا حوزه تجاری و مالی مدیریت نقش مهم‌تری دارند، مطالعه‌ای براساس سرفصل‌های مورد تأکید نظام یا فرهنگ‌های ورزشی متفاوت انجام شود. همچنین، در این مطالعه براساس مقایسه مقطع کارشناسی‌ارشد در دانشگاه‌های منتخب با ایران، این نتیجه حاصل می‌شود که نیاز است تحصیل در رشته مدیریت ورزشی از مقطع کارشناسی آغاز شود تا دانشجویان علاقه‌مند بتوانند دانش و بینش لازم برای ورود به مقطع کارشناسی‌ارشد را کسب کنند. برنامه‌ریزان آموزشی مقطع کارشناسی علوم ورزشی بر عمومی بودن این رشته در مقطع کارشناسی تأکید می‌کنند و کسب حداقل دانش در گرایش‌ها و حوزه‌های مختلف ورزش از جمله فیزیولوژی ورزشی، آسیب‌شناسی، رشد و یادگیری حرکتی، بیومکانیک ورزشی و غیره را برای یک کارشناس علوم ورزشی بدیهی و ضروری می‌دانند. فارغ از این فلسفه برنامه‌ریزان آموزشی که ذکر شد، برای تربیت نیروی متخصص نیاز است برنامه درسی مدیریت ورزش به صورت تخصصی از مقطع کارشناسی آغاز شود و همچنین، برای کسب دانش مدیریت، آشنایی با مدیریت ورزشی و گذراندن دوره‌های کارورزی و تمرین در مدیریت ورزشی، زمان کافی در نظر گرفته شود. براساس انجمن مدیریت ورزشی آمریکای شمالی، از دانشگاه‌های منتخب مورد بررسی، دانشگاه‌های کانزاس، ایالتی واشنگتون، ایندیانا جنوبی، اوهایو، می‌سی‌سی‌پی و گونزاکا به صورت تخصصی رشته مدیریت ورزشی را در مقطع کارشناسی ارائه می‌دهند و برای ادامه تحصیل در این دانشگاه‌ها، مقطع کارشناسی‌ارشد وجود دارد؛ در حالی که در ایران، مقطع کارشناسی با عنوان «علوم ورزشی» و به صورت یک حوزه کلی از دانش ورزش، با ترکیبی از عناوین متنوع درسی ارائه می‌شود و برعکس، در مقطع کارشناسی‌ارشد، گرایش‌های تخصصی‌تر و تفکیک‌شده‌تری نسبت به دانشگاه‌های مورد مقایسه وجود دارند؛ بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که دروس مرتبط مقطع کارشناسی برای ورود به دوره‌های تخصصی احتمالاً کافی نیستند؛ برای مثال، دانش‌آموختگان مقطع کارشناسی علوم ورزشی که در گرایش «مدیریت اماکن و تأسیسات ورزشی» ادامه تحصیل می‌دهند، تنها درس مرتبط با این گرایش را با عنوان «مدیریت رویدادها و اماکن ورزشی» به ارزش دو واحد در یک ترم تحصیلی گذرانده‌اند و براساس سرفصل‌های این درس، احتمالاً تمامی جلسه‌های ترم به آموزش «مدیریت مسابقات» و «جداول ورزشی» گذشته است. همچنین، دروس «کارورزی»، «یادگیری تجربی» و «تمرین مدیریت در ورزش» در مقطع کارشناسی وجود ندارند؛ بنابراین، دانشجو اطلاعات کافی در مورد ادامه تحصیل در گرایش‌های مدیریت ورزشی ندارد. این مسئله موجب می‌شود که در زمان انتخاب رشته از بین سایر رشته‌های مقطع کارشناسی‌ارشد علوم ورزشی همانند گرایش فیزیولوژی ورزشی، آسیب‌شناسی، یادگیری حرکتی و مدیریت ورزشی،

مدیریت ورزشی به دلیل وسعت حوزه مطالعاتی و موضوعی و آشنابودن فرد به طور کافی و کاربردی با مباحث، جذابیت کمتری داشته باشد و دانشجویان توانمند بیشتر تمایل به انتخاب سایر رشته‌های کارشناسی‌ارشد داشته باشند. از طرفی، دانشجویان علاقه‌مند به مدیریت ورزشی به دلیل نداشتن آشنایی تخصصی نیز نمی‌توانند انتخاب آگاهانه‌ای بین گرایش‌های مدیریت ورزشی داشته باشند.

با توجه به سیستم‌های مدیریت مختلف و ساختار صنایع ورزشی در کشورهای مختلف، دانش‌آموختگان مدیریت ورزش بدون در نظر گرفتن محل کارشان، باید در سطح جهانی آگاه باشند (هان و شری، ۲۰۱۲، ۳۰). مدیریت ورزشی یک رشته تحصیلی است که هنوز در حال تکامل است و تعجب‌آور نیست که درباره بین‌المللی کردن برنامه درسی پژوهشی انجام نشده باشد (هان و شری، ۲۰۱۲، ۳۶). به عقیده پیرز (۲۰۱۹)، به واسطه گستردگی قانون و موضوع‌های مرتبط با آن، اشاره دقیق به مواردی که بیشتر در مدیریت ورزشی کاربرد دارند، مهم است. بین‌المللی کردن صنعت ورزش به تقاضا برای ادغام دیدگاه‌های بین‌المللی در برنامه درسی آموزش عالی در زمینه مدیریت ورزشی، برای ایجاد دانش‌آموختگان قادر به کار در این صنعت در حال توسعه سریع، منجر می‌شود. نتایج این پژوهش نیز نشان می‌دهد تنوع عناوین درسی براساس شرایط اجتماعی و زیست مدیریت ورزش در دانشگاه‌های مختلف متفاوت است، اما حوزه‌های مشترک بسیار زیادی وجود دارند. همان‌طور که در جدول شماره چهار مشخص شد، دروس «بازاریابی»، «حقوق»، «مدیریت رسانه»، «کسب‌وکار»، «مدیریت و رهبری» و «مبانی مدیریت» در دانشگاه‌های مختلف مشترک هستند، اما به‌عنوان مثال، دانشگاه نورث ایسترن عناوین «مبانی بین‌رشته‌ای»، «جنسیت و تنوع ورزشی» و «استراتژی تماشاچی برای پیشگیری از خشونت مبتنی بر جنسیت» را در دروس انتخابی خود لحاظ کرده است. همچنین، دانشگاه فلوریدا دروس «توسعه ورزشکار»، «توسعه شخصیت در ورزش» و «روانشناسی ورزشی» را در دروس اختیاری خود گنجانده است. دانشگاه جرج تاون درس «مسئولیت اجتماعی و جهانی کردن در ورزش» و دانشگاه ایندیانا درس «ورزش و مسائل معاصر» را در دروس خود لحاظ کرده‌اند. از دروس برجسته در دانشگاه اوندوکوز مایس ترکیه، درس «مدیریت آموزشی در ورزش» است. رویکرد پژوهش در آموزش که در تمامی رشته‌های علمی و دانشگاهی یک رویکرد نو شناخته می‌شود، موقعیت‌های آموزشی را بررسی می‌کند و مبنایی برای آموزش پژوهشی و بهبود کیفیت آموزش است و نیز نشان‌دهنده مواجهه نقادانه و موقعیت پژوهشی در آموزش ورزش و مدیریت ورزشی است و به توسعه حرفه‌ای آموزش کمک می‌کند. ارائه این درس بر رویکرد انتقادی به آموزش مدیریت ورزشی و نحوه مدیریت آموزشی این رشته تأکید می‌کند. به‌طور کلی، دانشگاه اوندوکوز مایس، بر آموزش مدیریت ورزشی با رویکرد اجتماعی و سیستمی نسبت به رویکردهای تجاری تأکید می‌کند. عناوین محدود مرتبط با بازاریابی در برنامه آموزشی آن

نسبت به دروسی همچون «مدیریت و مشکلات ساختار باشگاه»، «امنیت اجتماعی در ورزش»، «توسعه تاریخی و ساختار سازمان ورزش در ترکیه»، «مسائل جاری» و «مقامات محلی و ورزشی» وجود دارند.

پژوهش‌های متعددی در زمینه روش‌های برنامه‌ریزی درسی و روش‌های آموزش در مدیریت ورزشی انجام شده‌اند؛ به‌عنوان مثال، اسکینر و گیلبرت (۲۰۰۷) توضیح می‌دهند که نقش مربیان مدیریت ورزشی این است که توانایی دانش‌آموزان خود را برای پیوند اندیشه و عمل در مدیریت ورزش، با استفاده از فرایندی دومارحله‌ای توسعه دهند: مرحله اول، تفکر بازتابنده است، در این مرحله دانشجویان با درک از خود، فرایندهای تفکر و تجربیات زندگی خود را از طریق درون‌اندیشی شروع می‌کنند؛ آن‌ها باید به‌طور عینی بر توانایی ذهنی خود برای تفکر، شناخت و عمل و سپس، توانایی انعطاف‌پذیری، تمرکز کنند؛ بنابراین، آن‌ها از طریق توانایی عمل بازتابی، عامل تغییرات معتبر می‌شوند؛ مرحله دوم، رویه است که فراتر از یکپارچگی هدف/ذهنی، تفکر بازتابی نسبت به افراد است. برای آموزش و یادگیری مناسب و مؤثر، در فرایند یادگیری (به‌جای تدریس)، تمرکز باید بر یادگیری به‌جای تدریس باشد و باید شامل تجربه مرتبط و مشارکت در شیوه‌های مدیریت جامعه ورزشی باشد (اسکینر و گیلبرت، ۲۰۰۵، ۱۲۷). این پژوهش لزوم ارائه دورس عملیاتی و تجربی در محیط واقعی مدیریت ورزش را پررنگ‌تر می‌کند. همچنین، بینش و رویکرد مدرسان حوزه مدیریت ورزشی را یک عامل اساسی و فراتر از برنامه درسی محسوب می‌کند. در این راستا، پیرز و مدیندروو^۱ (۲۰۰۸) به ارزیابی اثربخشی «بازی نقش»^۲ در برنامه درسی مدیریت ورزشی پرداختند. بازی نقش یک راهبرد آموزشی است که می‌تواند به مدرسان مدیریت ورزش در دستیابی به اهداف آموزشی کمک کند. آن‌ها دریافتند این راهبرد آموزشی می‌تواند محیط آموزشی مدیریت ورزشی را به محیط یادگیری فعال تبدیل کند و درحین مجهز شدن دانشجویان به مهارت‌های لازم برای تصمیم‌گیری، تعادلی بین نظریه و عمل به‌وجود آورد. پترسون و پیرز (۲۰۰۹) با تأکید بر اینکه محتوای برنامه درسی مقطع کارشناسی مدیریت ورزشی برای سازمان‌های حرفه‌ای ورزشی به‌عنوان برنامه تبدیل دانش‌آموختگان به کارکنان تأثیرگذار است، نظر متخصصان منابع انسانی لیگ‌های ملی فوتبال^۳، انجمن ملی بسکتبال^۴ و لیگ برتر بیسبال^۵ آمریکا را در مورد ۶۱ عنوان درسی مقطع کارشناسی مدیریت ورزشی (در قالب پرسش‌نامه) بررسی کردند. آن‌ها بین ۱۰ حیطه برنامه درسی اختلاف

-
1. Pierce & Middendorf
 2. Role Playing
 3. National Football League (NFL)
 4. National Basketball Association (NBA)
 5. Major League Baseball (MLB)

معناداری یافتند که به ترتیب رتبه عبارت‌اند از: تجربیات میدانی، ارتباطات، جنبه‌های حقوقی، اخلاق، مدیریت و رهبری، بازاریابی، اقتصاد، بودجه و مالی، حکمرانی و جنبه‌های اجتماعی و فرهنگی. همچنین، هفت عنوان متفاوت معنادار بین لیگ‌ها شامل جامعه‌شناسی ورزشی، اخلاق، رتبه‌بندی/ سهام بازار، کسب‌وکار نویسندگی، روابط کار، اقتصاد ورزشگاه و مدیریت ریسک/ مسئولیت بودند. به عقیده آن‌ها، این نتایج می‌توانند به توسعه یا اصلاح برنامه‌های درسی مدیریت ورزشی کمک کنند و دانشجویان را برای نیازهای حرفه‌ای ورزشی آماده کنند.

در این پژوهش، به بررسی و مقایسه برنامه درسی مقطع کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی در ایران و دانشگاه‌های مورد مطالعه پرداخته شده است. تنوع برنامه درسی مدیریت ورزشی به دلیل تنوع رویکردهای مختلف به آن است که براساس جایگاه و کاربرد مدیریت ورزشی در هر جامعه و کشور مطرح می‌شود و هر یک از رویکردهای توسعه‌ای و اقتصادی در آموزش مدیریت ورزشی، گویای نیاز به پرورش متخصصان در آن زمینه هستند. در دانشگاه‌های دولتی ایران، آموزش مدیریت ورزشی به صورت متمرکز است و مزایا و معایبی دارد. در ایران، مقطع کارشناسی با عنوان «علوم ورزشی» و به صورت یک حوزه کلی دانش ورزش، با ترکیب عناوین متنوع درسی ارائه می‌شود و برعکس، در مقطع کارشناسی ارشد، گرایش‌های تخصصی‌تر و تفکیک‌شده‌تری نسبت به دانشگاه‌های مورد مقایسه وجود دارند؛ بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که دروس مرتبط مقطع کارشناسی برای ورود به دوره‌های تخصصی احتمالاً کافی نیستند.

مقایسه ایران با دانشگاه‌های مورد مطالعه، هم‌پوشانی قابل توجهی را در عناوین درسی «بازاریابی»، «مدیریت رویداد»، «ارتباطات»، «حقوق»، «اخلاق» و «رسانه» نشان می‌دهد. بین ایران و بسیاری از دانشگاه‌های منتخب، تفاوت‌های بارزی در تأکید بر عناوین درسی «مدیریت اماکن و تسهیلات ورزشی»، «مدیریت اوقات فراغت» و «مدیریت راهبردی در ورزش» وجود دارند. همچنین، عناوین درسی در هر گرایش باید با توانمندی‌های موردانتظار در آن گرایش مطابقت داشته باشد؛ بنابراین، لازم است مطالعات بیشتری در مورد ضرورت تفکیک و ایجاد این گرایش در مقطع کارشناسی ارشد و ارائه عناوین درسی براساس نیازها و قابلیت‌های موردانتظار از دانش‌آموختگان این گرایش انجام شوند.

References

1. Academic bulletin. (n. d.). Available at: <http://bulletin.usi.edu/> preview_program.Php? catoid =24&poid=3125&returnto 1494 (Accessed 23May 2019)
2. Bolstad, R., & Hipkins, R. (2005). Time for critical thinking in secondary science. Paper presented at the Conference of the Australasian Science Education Research Association, University of Waikato, New Zealand.

3. Bulletin. (n.d.). Available at: [http:// catalog.adelphi.edu/preview program.php?catoid=1&poid=162](http://catalog.adelphi.edu/preview-program.php?catoid=1&poid=162) (Accessed 23 May 2019)
4. Collage of education. Sport Management Required Courses. (n. d.). Available at: <https://education.wsu.edu/undergradprograms/sportmanagement/requiredcourses/>(A ccessed 23 May 2019).
5. Curriculum. (n.d.). Availbe at: <https://www.gonzaga.edu/online-graduate-programs/online-programs/m-a-sport-athletic-administration/curriculum>(Accessed 23 May 2019)
6. Dennis, K. (2002). Quality education through a post-modern curriculum. Hong Kong Teacher's Centre Journal, 1, 5-11.
7. Diba Vajari, T., Yamani Dozi Sorkhab, M., Arefi, M., & Fardanesh, H. (2011). Conceptualization of curriculum development models in higher education. Research in Curriculum Planning, 8(30), 48-62. (Persian).
8. Farahani, A., Goudarzi, M., Azizian Kohan, N., & Ahmadi, A. (2009). The investigation of the role of syllabus and content of lessons in the ntreprenurship of graduate physical education students. Journal of Sport Management, 1(1), 203-23. (Persian).
9. Fathi, K., & Momeni, H. (2009). Study of affecting factors on participation of the members of the department in designing curriculum. Iranian Higher Education Journal, 1(1), 139-65. (Persian).
10. Grace, D., Weaven, S., Bodey, K., Ross, M., & Weaven, K. (2012). Putting student evaluations in to perspective: The course experience quality and satisfaction model (CEQS). Studies in Educational Evaluation, 38(2), 35-43.
11. Haan, D., & Sherry, E. (2012). Internationalization of the sport management curriculum: Academic and student reflections. Journal of Studies in International Education, 16(1), 24-39.
12. Humphreys, R. B., & Maxcy, J. (2007). The role of sport economics in the sport management curriculum. Sport Management Review, 10(2), 177-89.
13. Jones, D. F., Brooks, D. D., & Mak, J. Y. (2008). Examining sport management programs in the United States. Sport Management Review, 11(1), 77-91.
14. Li-jiang, S. (2012). Study on cultural influence on the sports curriculum. In: X. Qu, & Y. Yang (Eds.), Information and Business Intelligence (410-5). Berlin Heidelberg: Springer.
15. Master's in sport management. (n.d.). Availbe at: <https://onlinesport.ku.edu/sport-management>.(Accessed 23 May 2019)
16. Moore, A. (2006). Schooling, society and curriculum. NewYork: Routledge.
17. MSc Sport Management. (n.d.). Availbe at: <https://www.ucfb.com/postgraduate-degrees/msc-sport-management/> (Accessed 23 May 2019)
18. North American Society for Sport Management (NASSM). (2015). Academic programs. Available at: <http://www.nassm.org/Programs/AcademicPrograms> (Accssed 19 April 2019).
19. Ohio University Undergraduate Catalog 2019-20. (n.d.). Availbe at: https://catalogs.ohio.edu/content.php?filter_template_course_filter (Accessed 23 May 2019)
20. Online at southern MISS. (n.d.). Availbe at: <https://online.usm.edu/graduate/sport-management-ms/>. (Accessed 23 May 2019)

21. Online Master's in Sports Industry Management. (n.d.). Availbe at: <https://sconline.georgetown.edu/programs/masters-sports-industry-management>. (Accessed 23 May 2019)
22. Online Master of Science in Sport Management. (n.d.). Availbe at: <https://sm.hhp.ufl.edu>. (Accessed 23 May 2019).
23. Pauline, G. (2013). Engaging students beyond just the experience: Integrating reflection learning into sport Event management. *Sport Management Education Journal*, 7(1), 1-12.
24. Petersen, J., & Pierce, D. (2009). Professional sport league assessment of sport management curriculum. *Sport Management and Education Journal*, 3(1), 110-24.
25. Pierce, D. (2019). Analysis of sport sales courses in the sport management curriculum. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 24, 17-29.
26. Pierce, D., & Middendorf, J. (2008). Evaluating the effectiveness of role playing in the sport management curriculum. *International Journal of Sport Management and Marketing (IJSMM)*, 4(2/3), 277-94.
27. Postgraduate study. (n. d.). Availble at: <http://www.mmu.ac.uk/study/Postgraduate/course/msc-sport-business-management-and-policy>. (Accessed 23 May 2019)
28. Programmes Master's Degree. (m. d.). Availble at: <http://ebs.omu.tr/ebs/program.Php?dil=tr&Program=4854>. (Accessed 23 May 2019)
29. Skinner, J., & Gilbert, K. (2007). Sport management education: Teaching and learning for the future, an introduction to the special issue. *Sport Management Review*, 10, 125-31.
30. Sobhaninejad, M., Rahnama, A., & Shahhosseini, N. (2011). A survey of challenges in realization of approved university decentralized system of curriculum planning from views of educational science faculty members in Tehran universities. *Journal of Research and Planning in Higher Education*, 17(1), 47-68. (Presian).
31. Sport Administration. (n.d.). Availbe at: <https://www.fresno.edu/programs-majors/graduate/sport-administration>. (Accessed 23 May 2019).
32. Sports Events Management. (n.d.). Availbe at: https://courses.leedsbeckett.ac.uk/sportsevents_msc/#CoreModules (Accessed 23 May 2019)
33. Sports Leadership. (n.d.). Availbe at: <https://cps.northeastern.edu/academics/program/master-sports-leadership-online>. (Accessed 23 May 2019)
34. VCU Bulletin. (n.d.). Availbe at: <http://bulletin.vcu.edu/graduate/school-business/sport-leadership-msl/#degreerequirementstext>(Accessed 23 May 2019)
35. Wolf, P. (2007). *Curriculum development in higher education: Faculty-driven processes and practices*. San Francisco: Jossey-Bass.
36. Zhang, J., Wang, J., Sophia, M., Chen, K., & Huang, H. (2016). Influence of curriculum quality and educational service quality on student experiences: A case study in sport management programs. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 18, 81-91.

استناد به مقاله

عرب نرمی، بیتا، و خلیلیان، فاطمه. (۱۳۹۸). بررسی تطبیقی برنامه درسی رشته مدیریت ورزشی در مقطع کارشناسی ارشد در ایران و دانشگاه‌های منتخب جهان. مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۱ (۵۸)، ۳۹-۶۴. شناسه دیجیتال: 10.22089/smrj.2019.7410.2573

Arabnarmi, B., & Khalilian, F. (2019). Comparative Study of Master of Sport Management Curriculum in Iran and Selected Universities of the World. Sport Management Studies 11 (58):39-64. (Persian). DOI: 10.22089/smrj.2019.7410.2573

Comparative Study of Master of Sport Management Curriculum in Iran and Selected Universities of the World

B. Arabnarmi¹, F. Khalilian²

1. Assistant Professor of Sport Management, University of Damghan (Corresponding Author)
2. Ph.D. Student of Sport Management, University of Tehran

Received: 2019/05/08

Accepted: 2019/11/19

Abstract

The sport management curriculum is considered as one of the most important pillars of sport management in the country. This study examined and compared the curriculum of Master's degree of sport management in Iran and selected universities. The method of this research is descriptive-analytical-comparative with qualitative approach. Sports management's approved curriculum were received from the Ministry of Science website (Higher Education Planning Office) then adapted and compared with curricula of 16 universities in the world. Examining the curriculum of selected universities showed that, from the six sport management's academic orientation in Iran, there is more overlap to the topics of the sport marketing orientation and also the slightest similarities with the Strategic Management in Sport and Leisure Management and Recreational Sports. Also there is most variety of course titles and the most diversity of orientation toward other universities. More than 90% of curriculum of selected universities were segregated into 26 subject areas, sport management education has been addressed to 21 subject areas in Iran. The bachelor's degree in Iran is defined in a general and comprehensive manner and sport management is a small part of that with limited titles. On the contrary, at the master level, there are more specialized and differentiated academic orientation for sport management. Based on this, it seems to be lack sufficient cognitive and empirical skills to select and enter to master of sports management in Iran.

Keywords: Curriculum, Courses, Sport Management Education Sports Management, Selected Universities.

1. Email: b.arabnarmi@yahoo.com

2. Email: fatemekhalilian@ymail.com